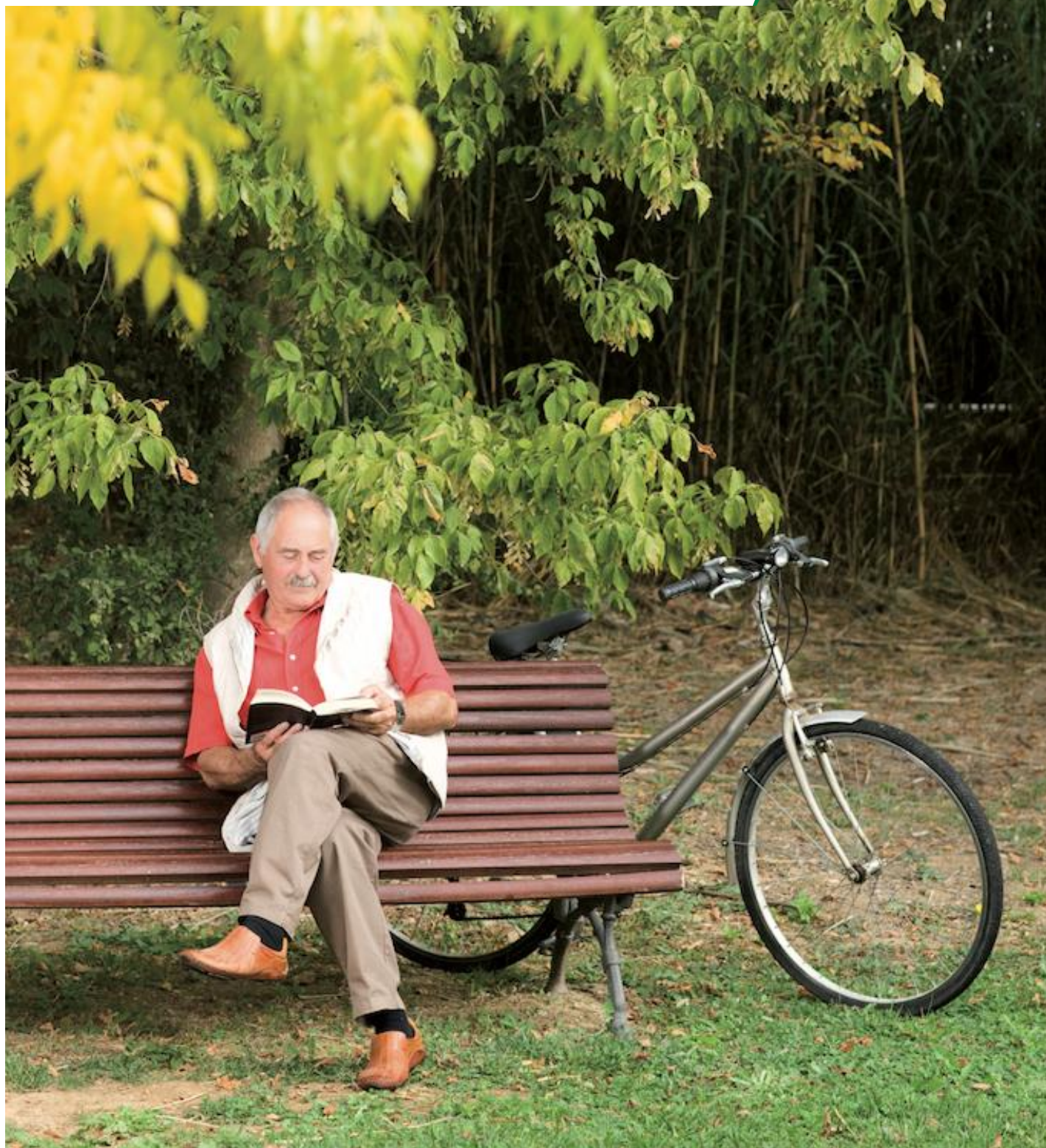

Protocol collectieve waardeoverdracht

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding	3
2.	Wettelijk kader en uitgangspunten	4
3.	Informatieverstrekking	5
3.1	Informatieplicht	5
3.2	Verantwoordelijkheden	5
3.3	Informatie die aan de betrokkenen wordt gecommuniceerd	7
3.4	Protocolafspraken	7
4.	Waardebepaling	8
4.1	Collectieve actuariële gelijkwaardigheid	8
4.2	Waarderingsgrondslagen en aanwending overdrachtswaarde	8
4.3	Overgang van risico's	9
4.4	Exitbepalingen	10
4.5	Protocolafspraken	10
5.	Inloopriscico en uitloopriscico	11
5.1	Arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling	11
5.2	Deelnemers waarvan het dienstverband niet is beëindigd.	12
5.3	Eindafrekening	12
5.4	Protocolafspraken	13
6.	Overige punten	14
6.1	Individuele waardeoverdrachten	14
6.2	Echtscheiding en einde partnerrelatie	14
6.3	Achterblijvers	14
6.4	Modelovereenkomst	14

1. Aanleiding

Een werkgever kan besluiten om de opgebouwde waarde in een pensioenregeling – na beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst en premievrijmaking van de pensioenregeling- over te dragen naar een nieuwe pensioenuitvoerder. Wanneer dit gebeurt, treedt er een complex proces in werking waarvan de regels niet tot in detail in de regelgeving zijn vastgelegd.

Per 1 januari 2019 is het Protocol collectieve waardeoverdracht op grond van bindende zelfregulering van het Verbond van Verzekeraars van kracht geworden voor pensioenverzekeraars. Per 1 juli 2024 is het Protocol ook formeel van kracht voor premiepensioeninstellingen. Tot aan de invoering van het protocol was het proces van collectieve waardeoverdracht niet gestandaardiseerd; pensioenuitvoerders hadden eigen beleid en hanteerden ieder eigen (model)overeenkomsten. Door de toepassing van het protocol is er sprake van uniformering van beleid, waardoor het proces is vereenvoudigd en versneld en de basis is gelegd voor één standaard – door alle partijen te gebruiken – modelovereenkomst, waarmee het proces verder is vereenvoudigd en versneld; hierdoor zijn kosten verlaagd, zowel bij uitvoerders als bij adviseurs – en dus bij werkgevers – en worden pensioenen sneller overgedragen tussen uitvoerders. Afhankelijk van de omstandigheden kunnen, in het belang van de betrokkenen, aanvullende waarborgen worden gevraagd.

Hoewel in het protocol steeds de term pensioenuitvoerders wordt gebruikt, bevat het afspraken die vooralsnog alleen van toepassing zijn op collectieve waardeoverdrachten tussen pensioenverzekeraars en premiepensioeninstellingen. Bij collectieve waardeoverdrachten naar pensioenfondsen zal – waar mogelijk – dit protocol worden toegepast.

2. Wettelijk kader en uitgangspunten

De regels die gelden bij collectieve waardeoverdracht zijn vastgelegd in de Pensioenwet. [Artikel 83](#) beschrijft de bevoegdheid tot collectieve waardeoverdracht op verzoek van de werkgever, [artikel 84](#) beschrijft de verplichting tot collectieve waardeoverdracht bij liquidatie van de pensioenuitvoerder, en [artikel 90](#) (en de artikelen [90a](#) en [92a](#)) regelen de collectieve waardeoverdracht van en naar een pensioeninstelling uit een andere lidstaat of een verzekeraar met een zetel buiten Nederland. [Artikel 20](#) regelt dat bij wijziging van de pensioenovereenkomst het opgebouwde pensioen ongewijzigd blijft. Uitzondering daarop is onder meer de collectieve waardeoverdracht waarmee de deelnemer instemt (artikel 83). Verder geldt op grond van [artikel 25 lid 1 onderdeel h](#) dat collectieve waardeoverdracht niet contractueel mag worden uitgesloten. Er is geen wettelijke verplichting tot collectieve waardeoverdracht. Daarnaast mogen er geen onredelijke bepalingen worden opgelegd.

In de Pensioenwet zijn de voorwaarden vastgelegd waaraan moet worden voldaan bij collectieve waardeoverdracht. Pensioenuitvoerders hebben binnen de wet ruimte om hieraan praktische invulling te geven. In dit protocol leggen de bij dit protocol betrokken pensioenuitvoerders vast op welke wijze zij dit doen en in waar zij – binnen de kaders van de wet – voorwaarden stellen. Bij het vastleggen van de voorwaarden is de mededingingswetgeving steeds in ogenschouw genomen.

In de praktijk betreft collectieve waardeoverdracht de pensioenaanspraken van actieve deelnemers. Daarom beschrijft dit protocol voornamelijk de overdracht van alle actieve deelnemers van de pensioenregeling, conform artikel 83 PW. Er wordt beperkt aandacht gegeven aan de overdracht van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Omdat er bij waardeoverdracht persoonlijke gegevens overgedragen worden van de oude naar de nieuwe pensioenuitvoerder moet er aandacht zijn voor privacyaspecten. Dit betekent dat er niet meer gegevens verstrekt mogen worden dan voor de collectieve waardeoverdracht strikt noodzakelijk is. Bovendien worden de gegevens steeds binnen een beveiligde omgeving uitgewisseld.

3. Informatieverstrekking

3.1 Informatieplicht

Op grond van [artikel 83 lid 2 onderdeel a](#) geldt dat collectieve waardeoverdracht slechts mogelijk is indien de betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden (hierna: de betrokkenen) geen bezwaren jegens de pensioenuitvoerder hebben kenbaar gemaakt tegen de waardeoverdracht nadat zij hierover schriftelijk zijn geïnformeerd¹. In situaties wanneer de zekerheid voor deelnemers afneemt kan het echter - in het belang van alle betrokkenen - beter zijn om expliciete instemming te vragen. De informatieplicht zoals vastgelegd in bovenstaande bepaling ziet niet op de huidige partners van deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Zij worden door de eigen partner geïnformeerd. Zij zijn weliswaar begunstigde maar hebben, anders dan de gewezen partners, geen zelfstandige aanspraak².

3.2 Verantwoordelijkheden

Betrokkenen moeten in de gelegenheid worden gesteld jegens de pensioenuitvoerder hun bezwaar tegen de collectieve waardeoverdracht kenbaar te maken. In de Pensioenwet staat niet wie de schriftelijke informatie dient te verstrekken op basis waarvan de betrokkenen eventueel bezwaar kunnen maken. Omdat een werkgever (al dan niet bijgestaan door zijn adviseur) zijn werknemers het beste kent en de communicatie beter kan toespitsen op de doelgroep zien wij een cruciale rol voor de werkgever weggelegd bij het informeren van de betrokkenen. Een werkgever kan bijvoorbeeld (naast schriftelijke communicatie) besluiten om een personeelsbijeenkomst te organiseren. Ook op basis van jurisprudentie kan worden geconcludeerd dat er een belangrijke verantwoordelijkheid bij de werkgever ligt. Zo werd een werkgever aangesproken op zijn informatieplicht bij collectieve waardeoverdracht uit hoofde van goed werkgeverschap ([7:611 BW](#)).³ De werkgever moet de werknemer waarschuwen voor risico's die aan de wijziging van de pensioenregeling zijn verbonden. Bovendien dient hij betrokkenen te wijzen op de mogelijkheid om jegens de pensioenuitvoerder hun bezwaar kenbaar te maken. Als de pensioenuitvoerder de informatie verstrekt aan de deelnemers en daarin onvoldoende waarschuwt voor de risico's blijkt uit jurisprudentie dat de betreffende pensioenuitvoerder daarop rechtstreeks aangesproken kan worden.⁴

Bij het verstrekken van informatie aan de betrokkenen zien zowel de overdragende en ontvangende pensioenuitvoerder toe op de juistheid van de verstrekte informatie voor wat betreft de eigen pensioenregeling. Binnen het protocol worden de momenten benoemd waarop sprake is van communicatie richting de werkgever en betrokkenen. Daarmee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht vanuit de pensioenuitvoerder. Afhankelijk van de complexiteit van de waardeoverdracht worden voorwaarden gesteld aan de inhoud, waarbij onder meer wordt gewaarschuwd voor de risico's.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen een complexe en een niet-complexe waardeoverdracht. Voor wat betreft de definitie wordt aangesloten bij de [invulling van DNB](#). In dit kader is ook het [meldingsformulier](#) relevant. In algemene termen kan worden gesteld dat wanneer risico's voor de deelnemer wijzigen, sprake is van een complexe overdracht. Dit is bijvoorbeeld het geval bij overdracht van een DB-regeling naar een DC-regeling (maar kan ook spelen bij overdracht naar een pensioenfonds). Bij complexe collectieve waardeoverdrachten sturen pensioenuitvoerders – in belang van zorgvuldigheid voor alle partijen – nadrukkelijk op expliciete instemming van de betrokkenen.

¹ In geval van liquidatie van een pensioenuitvoerder of collectieve wijziging van de pensioenovereenkomsten naar een andere pensioenrichtleeftijd is geen sprake van een instemmingsvereiste.

² Kamerstukken II, 2005/06, 30413, nr. 3, p. 235 t/m 236

³ <https://www.recht.nl/rechtspraak/uitspraak/?ecli=ECLI:NL:GHDHA:2016:231>

⁴ <https://www.recht.nl/rechtspraak/uitspraak/?ecli=ECLI:NL:GHDHA:2018:958>

Hieronder wordt nader ingegaan op de verschillende acties en communicatiemomenten vanuit de ontvangende pensioenuitvoerder, de werkgever en de overdragende pensioenuitvoerder.

Acties en communicatiemomenten	Wie
Verzoek indienen tot collectieve waardeoverdracht bij ontvangende en overdragende pensioenuitvoerder.	Werkgever
Naar aanleiding van het verzoek tot collectieve waardeoverdracht contact opnemen met de werkgever (of diens adviseur) en sturen van een bevestigingsbrief, waarin de voorwaarden voor de waardeoverdracht worden vermeld (waaronder de kosten). De werkgever wordt erop gewezen dat de deelnemers schriftelijk geïnformeerd dienen te worden en dat de overdragende pensioenuitvoerder het voornemen tot collectieve waardeoverdracht zal melden aan DNB.	Overdragende pensioenuitvoerder
Bij de werkgever wordt opgevraagd welke groepen worden betrokken bij de waardeoverdracht.	Ontvangende en overdragende pensioenuitvoerder
De betrokken pensioenuitvoerders zijn verplicht elkaar over en weer die gegevens te verstrekken die noodzakelijk zijn voor vaststelling van de rechten en verplichtingen die uit de collectieve waardeoverdracht voortvloeien.	Ontvangende en overdragende pensioenuitvoerder
Informereren van de werkgever dat langdurig zieke werknemers (op het moment dat de uitvoeringsovereenkomst is beëindigd) niet worden meegenomen in de collectieve waardeoverdracht, in verband met het uitloprisico.	Overdragende pensioenuitvoerder
Vaststelling berekeningsdatum van de overdracht en het moment van risico-overdracht.	Werkgever, ontvangende en overdragende pensioenuitvoerder
Toe zien dat de werkgever de werknemer in staat stelt zich te kunnen verdiepen in de gevolgen van de waardeoverdracht. In het geval sprake is van informatiebijeenkomsten dan wordt de betreffende informatie opgevraagd.	Ontvangende en overdragende pensioenuitvoerder
Bij de overdragende pensioenuitvoerder opvragen van de voorlopige overdrachtswaarde en (indien van toepassing) de verzekerde pensioenen per deelnemer (en eventuele andere relevante informatie).	Ontvangende pensioenuitvoerder
De overdragende pensioenuitvoerder wordt verzocht om de conceptovereenkomst 'Collectieve waardeoverdracht' (driepartijenovereenkomst) te verstrekken.	Ontvangende pensioenuitvoerder
Verstrekken offerte aan de werkgever waarin de (te verwachten) pensioenaanspraken na de waardeoverdracht per deelnemer zijn opgenomen.	Ontvangende pensioenuitvoerder
(Na het ontvangen van de offerte) schriftelijk informeren van de betrokkenen over het voornemen tot collectieve waardeoverdracht ⁵ .	Werkgever
Na akkoord werkgever melding maken van het voornemen van waardeoverdracht aan DNB ⁶ . Daarbij wordt informatie over de voorlopige overdrachtswaarde en het maximaal aantal over te dragen deelnemers verstrekt. De melding aan DNB geschiedt bij voorkeur parallel aan het informeren van de betrokkenen.	Overdragende pensioenuitvoerder
Doorgeven van de ontvangen bezwaren dan wel expliciete instemmingen aan de overdragende pensioenuitvoerder.	Werkgever
Informereren van werkgever en de betrokkenen wiens waarde wordt overgedragen zodra de nieuwe aanspraken in de administratie van de ontvangende pensioenuitvoerder zijn verwerkt.	Ontvangende pensioenuitvoerder
Versturen van een beëindigingsbrief aan de betrokkenen zodra de pensioenaanspraken zijn overgedragen aan de ontvangende pensioenuitvoerder.	Overdragende pensioenuitvoerder

⁵ De werkgever kan deze informatieverplichting uitbesteden, bijvoorbeeld aan een adviseur of de ontvangende pensioenuitvoerder. De overdragende en ontvangende pensioenuitvoerders stipuleren welke informatie tenminste in de brief dient te worden opgenomen. Ook kan de werkgever aan de ontvangende pensioenuitvoerder verzoeken een modelbrief ter beschikking te stellen. [Op de website van Adfiz is een modelbrief voor collectieve waardeoverdrachten van DC naar DC beschikbaar. Deze is opgesteld in samenwerking tussen Adfiz en het Verbond van Verzekeraars. De AFM moedigt het gebruik van deze modelbrief aan. Op termijn zal ook een versie voor collectieve waardeoverdrachten van DB naar DC beschikbaar komen.](#)

⁶ Zie website DNB: de overeenkomst moet zijn *aangegaan* onder voorbehoud van goedkeuring van DNB.

3.3 Informatie die aan de betrokkenen wordt gecommuniceerd⁷

Voor de betrokkene moet duidelijk zijn welke aanspraak hij had in de oude regeling en welke daarvoor in de plaats komt in de nieuwe regeling. **Daarbij moet op individueel niveau inzichtelijk worden gemaakt wat de overeenkomsten en verschillen zijn die voortvloeien uit de verschillende regelingen en de overgedragen waarde⁸.** In het kader van zorgplicht dienen betrokkenen in ieder geval te worden geïnformeerd als er zich veranderingen voordoen ten aanzien van:

- Garanties: bijvoorbeeld als in de oude regeling een rendementsgarantie en/of uitkeringsgarantie is afgegeven, die bij de overdracht komt te vervallen of wordt gewijzigd, is het belangrijk dat dit duidelijk blijkt uit de aanbieding aan de deelnemers, zodat deze zich later niet op dwaling kunnen beroepen.
- Risico's: bijvoorbeeld als de deelnemer in de nieuwe regeling meer risico's (zoals tegenvallende rendementen, het lang-leven-risico en een daling van de rente) loopt dan in de oude regeling. Er dient dan duidelijk worden aangegeven welke risico's de deelnemer loopt.
- Gelijkwaardigheid van de aanspraken: bijvoorbeeld als de kans bestaat dat met de nieuwe regeling niet hetzelfde verwachte pensioenresultaat kan worden bereikt.

Daarnaast is het in het belang van de deelnemers om:

- **in deelnemerscommunicatie of opgaves inzake de collectieve waardeoverdracht ook informatie op te nemen over het deel van het ouderdomspensioen dat bestemd is voor de ex-partner. Dit creëert bewustwording bij de deelnemer en voorkomt verkeerde verwachtingen. Dit is ook verwerkt in de modelbrief (zie voetnoot 5); en**
- **de deelnemers die betrokken zijn in de collectieve waardeoverdracht te adviseren alle communicatie inzake de collectieve waardeoverdracht goed te bewaren en UPO's van portalen van de overdragende pensioenuitvoerder zelf te downloaden en deze eveneens te bewaren. Na einde deelneming kan de toegang tot de portalen immers eindigen, waardoor deze informatie voor betrokkenen mogelijk verloren gaat en later aanleiding geeft tot vragen.**

3.4 Protocolafspraken

- a. Partijen op wie dit protocol van toepassing is (hierna: "partijen") spreken af om de instemmings-/bezwaarperiode minimaal zes weken te laten duren. De werkgever communiceert deze periode aan de betrokkenen. Bezwaar of instemming worden alleen in behandeling genomen gedurende deze periode⁹.
- b. De overdragende pensioenuitvoerder meldt de waardeoverdracht bij DNB uiterlijk drie maanden voor de beoogde overdrachtsdatum. Partijen spreken af dat de overdragende pensioenuitvoerder aan de ontvangende pensioenuitvoerder meldt of DNB voorafgaand aan de beoogde datum van waardeoverdracht een verbod tot waardeoverdracht heeft opgelegd.
- c. Partijen spreken af dat in geval van een complexe waardeoverdracht zoveel mogelijk gestuurd wordt op expliciete instemming van de deelnemers. Bij een niet complexe waardeoverdracht volstaat een bezwaarmogelijkheid¹⁰.
- d. Partijen spreken af dat betrokkenen expliciet worden gewezen op de gevolgen van de collectieve waardeoverdracht naar de nieuwe regeling, als wijziging van garanties, risico's of gelijkwaardigheid van de pensioenregelingen aan de orde is (zorgplicht).
- e. Partijen spreken af dat het op voorhand uitsluiten van groepen niet is toegestaan. Wel kan – op verzoek van de werkgever – de waardeoverdracht betrekking hebben op een specifieke groep

⁷ Overigens dient DNB – bij complexe waardeoverdracht – geïnformeerd te worden over hoe de belanghebbenden zijn geïnformeerd.

⁸ In dit protocol wordt voorgesteld de URM als uitgangspunt te gebruiken, zonder rekening te houden met de inflatie.

⁹ Op grond van het Burgerlijk Wetboek is het in voorkomende gevallen mogelijk bijvoorbeeld in geval van dwaling (6:228 BW) om in een later stadium de waardeoverdracht al dan niet terug te draaien.

¹⁰ De deelnemer wordt in de gelegenheid gesteld om bezwaar te maken tegen de collectieve waardeoverdracht. Als de deelnemer dat niet doet, wordt verondersteld dat de deelnemer akkoord is met het voorstel (negatieve optie).

(zoals de groep actieven). De collectieve waardeoverdracht geldt dan voor alle belanghebbenden binnen deze specifieke groep. In de uitvoeringsovereenkomst zal in het algemeen staan wat de bepalingen zijn bij het einde daarvan. Dit moet op basis van artikel 25, lid h Pensioenwet ten minste de daar opgenomen voorwaarden betreffen. Voor zover in de uitvoeringsovereenkomst niet alles is geregeld kunnen er aanvullende of afwijkende afspraken worden gemaakt (buiten de driepartijenovereenkomst).

- f. Partijen spreken af dat zij erop toezien dat de communicatie aan de betrokkenen alle essentiële informatie bevat.

4. Waardebepaling

4.1 Collectieve actuariële gelijkwaardigheid

Collectieve actuariële gelijkwaardigheid houdt in dat het totaal van de pensioenaanspraken dat wordt ingekocht collectief actuariële gelijkwaardig moet zijn aan wat in de oude regeling was opgebouwd. Er kunnen op individueel niveau verschillen in aanspraken ontstaan. De keuzes in toegezegde pensioenen in de nieuwe pensioenregeling bepalen hoe de inkomende waarde wordt verdeeld tussen het ouderdomspensioen en partnerpensioen. Pensioenaanspraken kunnen collectief actuariële gelijkwaardig zijn, ook al is sprake van een ander soort pensioenregeling of een ander type pensioenuitvoerder.

Op basis van [artikel 83 lid 2 onder b](#) geldt van de Pensioenwet dat de overdrachtswaarde *door de overdragende pensioenuitvoerder* zodanig wordt vastgesteld dat de voor mannen en vrouwen te verwerven pensioenrechten gelijk zijn, waarbij aan het vereiste van collectieve actuariële gelijkwaardigheid op basis van dezelfde grondslagen wordt voldaan. Bij de beoordeling van de waardeoverdracht wil DNB kunnen beschikken over informatie over de manier waarop is voldaan aan het vereiste van collectieve actuariële gelijkwaardigheid.

De Pensioenwet legt vast dat de overdragende uitvoerder verantwoordelijk is voor het zodanig vaststellen van de overdrachtswaarde dat de voor mannen en vrouwen te verwerven pensioenrechten gelijk zijn waarbij aan het vereiste van collectief actuariële gelijkwaardigheid op basis van dezelfde grondslagen wordt voldaan. Vanwege gelijke behandeling op grond van geslacht zal de ontvangende pensioenuitvoerder de overdrachtswaarde zodanig aanwenden dat de voor mannen en vrouwen te verwerven pensioenrechten in gelijke omstandigheden gelijk zijn.

4.2 Waarderingsgrondslagen en aanwending overdrachtswaarde

Bij collectieve waardeoverdracht wordt de waarde van de over te dragen aanspraken aangewend voor de nieuwe aanspraken. De overdragende pensioenuitvoerder bepaalt de over te dragen waarde conform de beëindigingsbepalingen in de uitvoeringsovereenkomst en de over te dragen aanspraken en verstrekt deze waarde aan de ontvangende pensioenuitvoerder.

We onderscheiden in dit document de volgende vier soorten collectieve waardeoverdracht¹¹:

- Van DC naar DC
- Van DB naar DB
- Van DC naar DB
- Van DB naar DC

¹¹ Kapitaalovereenkomsten worden binnen dit protocol onder DC geschaard.

Van DC naar DC

De overdragende pensioenuitvoerder bepaalt de overdrachtswaarde. De waarde wordt – op basis van sekseneutrale grondslagen – door de ontvangende pensioenuitvoerder aangewend in het nieuwe contract. Een pensioenkapitaal voor een man moet hetzelfde pensioen opleveren als hetzelfde pensioenkapitaal voor een vrouw (van dezelfde leeftijd). De opgegeven overdrachtswaarde wordt toegevoegd aan de pensioenaanspraken van de betreffende deelnemer.

Van DB naar DB

De ontvangende pensioenuitvoerder vertaalt de overdrachtswaarde in een aanspraak op basis van eigen tarieven. Als deze aanspraak lager is dan de opgebouwde aanspraak bij de overdragende pensioenuitvoerder dan kan een bijstorting door de werkgever ertoe leiden dat de deelnemer akkoord gaat met de waardeoverdracht. Een overschot leidt tot een (evenredige) procentuele verhoging van de aanspraken.

Van DC naar DB

De overdragende pensioenuitvoerder bepaalt de waarde. De overgedragen waarde wordt door de ontvangende pensioenuitvoerder zodanig aangewend dat deze tot sekseneutrale uitkomsten leidt. Een pensioenkapitaal voor een man moet hetzelfde pensioen opleveren als hetzelfde pensioenkapitaal voor een vrouw (van dezelfde leeftijd).

Van DB naar DC

De ontvangende pensioenuitvoerder vertaalt de overdrachtswaarde in een sekseneutrale storting in de beleggingsverzekering van de deelnemer. In de opgave aan de deelnemer wordt dan op het sekseneutrale aanwendingstarief van dat moment het op de pensioendatum naar verwachting terug te kopen pensioen getoond, rekening houdend met het prognoserendement dat de aanbieder verantwoord vindt. Als het naar verwachting terug te kopen pensioen lager is dan het overgedragen pensioen, dan kan een bijstorting door de werkgever ertoe leiden dat de deelnemer akkoord gaat met de overdracht.

4.3 Overgang van risico's

De overdragende – en ontvangende pensioenuitvoerder spreken in de overeenkomst af op welk (toekomstig) moment de risico's daadwerkelijk overgaan van de overdragende pensioenuitvoerder naar de ontvangende pensioenuitvoerder. Het (toekomstige) moment wat afgesproken wordt moet een datum zijn die ligt na het moment dat DNB geen verbod meer kan opleggen. Daarbij wordt ook afgesproken of er al dan niet rente wordt gerekend (bij te late betaling). Hierop is uitgezonderd het uitloopt risico bij arbeidsongeschiktheid en het risico als gevolg van [artikel 5 PW](#) over de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst bij de overdragende uitvoerder.

Het artikel 5 PW risico gaat niet over van de overdragende naar de ontvangende pensioenuitvoerder. Dit houdt in dat wanneer sprake is van (deels) niet verzekerd pensioen, waarbij de werkgever niet aan zijn verplichtingen uit de uitvoeringsovereenkomst heeft voldaan, het risico bij de overdragende pensioenuitvoerder blijft gedurende de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst. Dit is bijvoorbeeld het geval als de werkgever werknemers niet heeft aangemeld, of als salarisverhogingen niet zijn doorgegeven. Een (ex-)werknemer kan ervoor kiezen om de pensioenuitvoerder rechtstreeks aan te spreken. De pensioenuitvoerder kan dit vervolgens weer verhalen op de werkgever. Het kan echter voorkomen dat dit (om wat voor reden dan ook) niet mogelijk is, bijvoorbeeld wanneer de werkgever niet meer bestaat. In een dergelijk geval is er dus sprake van “debiteurenrisico”.

Van de ontvangende pensioenuitvoerder wordt verwacht dat deze zich inspant om de deelnemer, die vragen heeft over zijn pensioen dat is opgebouwd bij een vorige pensioenuitvoerder, te helpen om bij de juiste contactpersoon uit te komen.

Naar aanleiding van signalen van de Ombudsman Pensioenen wordt expliciet aandacht gevraagd voor het volgende:

- Het is van belang dat de overdragende pensioenuitvoerder informatie over verevende ouderdomspensioenen doorgeeft aan de ontvangende pensioenuitvoerder. Daarmee wordt voorkomen dat de ontvangende pensioenuitvoerder een te hoog ouderdomspensioen communiceert aan de deelnemer (zonder rekening te houden met de verevening), waardoor er verkeerde verwachtingen worden gewekt en op de pensioendatum een te hoog ouderdomspensioen wordt uitgekeerd met mogelijke correcties tot gevolg.

Het is van belang dat de overdragende pensioenuitvoerder informatie over afkoop of individuele waardeoverdracht van gewezen deelnemers, die niet betrokken zijn in de collectieve waardeoverdracht, goed bewaart. Advies is om hiervoor een langere bewaartermijn te hanteren dan de wettelijk voorgeschreven 7 jaar: tenminste zolang de betrokkene leeft.

4.4 Exitbepalingen

Mocht er sprake zijn van exitbepalingen die invloed hebben op het proces van collectieve waardeoverdracht, dan worden deze door de overdragende uitvoerder gemeld. Zo kunnen exitbepalingen relevant zijn voor de vaststelling van de overdrachtswaarde. Wat hierover in de uitvoeringsovereenkomst is vermeld, is leidend. Voor een voortvarende uitvoering van de collectieve waardeoverdracht is het van belang dat pensioenuitvoerders geen onnodig belemmerende exitbepalingen opnemen.

4.5 Protocolafspraken

- g. Partijen spreken af dat de ontvangende pensioenuitvoerder de overdrachtswaarde collectief actuariael gelijkwaardig aanwendt zodanig dat de pensioenaanspraken voor vrouwen en mannen in gelijke omstandigheden gelijk zijn.
- h. Partijen spreken in de driepartijenovereenkomst af dat de overdragende – en ontvangende pensioenuitvoerder gezamenlijk afspreken op welk (toekomstig) moment de risico's daadwerkelijk overgaan van de overdragende pensioenuitvoerder naar de ontvangende pensioenuitvoerder.
- i. Partijen spreken af dat iedere pensioenuitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor de bij hem gevoerde administratie en de daaruit voortvloeiende risico's tijdens de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst¹². Dit geldt ook in geval van niet aangemelde deelnemers of niet /onjuist doorgegeven salaris- of andere wijzigingen. Primair aanspreekpunt hiervoor is en blijft de werkgever.
- j. Partijen spreken af om geen onnodig belemmerende exitbepalingen te stellen.
- k. Partijen spreken af dat de ontvangende pensioenuitvoerder zich inspant om de deelnemer, die vragen heeft over zijn pensioen dat is opgebouwd bij een vorige pensioenuitvoerder, te helpen om bij de juiste contactpersoon terecht te komen.

¹² Wanneer de werkgever niet meer bestaat is de pensioenuitvoerder aansprakelijk jegens de (niet-aangemelde) deelnemer over doorgebrachte deelnemingstijd tijdens de uitvoeringsovereenkomst bij de betreffende pensioenuitvoerder(s).

5. Inlooprisico en uitlooprisico

5.1 Arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling

Een belangrijk onderdeel bij een collectieve waardeoverdracht is de dekking van het inloop- en uitlooprisico ten aanzien van arbeidsongeschiktheidsdekkingen in de pensioenregeling. Sinds 2014 is het door de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars opgestelde '[Convenant over dekking van arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling in pensioenregelingen](#)' van kracht. Het convenant heeft ten doel werknemers die ziek of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn beter financieel te beschermen als het gaat om hun pensioenregeling wanneer zij van baan wisselen. Voor de term 'arbeidsongeschiktheid' wordt dan ook aangesloten bij de definitie in het convenant. Uitgangspunt daarbij is dat de gedekte arbeidsongeschiktheid voortkomt uit de ziekte die tijdens de deelname aan de pensioenregeling is ontstaan. In dat geval is er dekking voor ziekte/arbeidsongeschiktheid die bestaat op de einddatum van de uitvoeringsovereenkomst.

Het convenant regelt de dekkingen bij wisseling van dienstverband en de dekking bij een collectieve beëindiging waarbij de pensioenaanspraken premievrij achterblijven. Voor een collectieve waardeoverdracht is in het convenant niets geregeld, met uitzondering van de eis dat alle partijen afspraken moeten maken, zodat zieke of arbeidsongeschikte deelnemers geen rechten verliezen. Partijen spreken af dat de rechten van zieke en arbeidsongeschikte werknemers als gevolg van de collectieve overdracht in stand gehouden moeten worden. De aanspraken moeten dan minimaal overeenkomen met de situatie dat er beëindiging optreedt conform het bovengenoemde convenant. Het verlies van aanspraken heeft uitsluitend betrekking op het verlies van dekking bij arbeidsongeschiktheid. De aanspraak kan - net als die van alle andere deelnemers - wijzigen als gevolg van de collectieve waardeoverdracht.

Vanwege het verschil in waarderingsgrondslagen tussen de oude en de nieuwe pensioenuitvoerder zou een waardeoverdracht van een arbeidsongeschikte deelnemer moeten leiden tot een verrekening met de werkgever. Dit is ook het geval bij zuivere DC regelingen, waarbij de betalingslast van de werkgever is beperkt tot de beschikbare premie en eventuele risicopremies en kosten. Voor een arbeidsongeschikte deelnemer is de keuze voor eventuele overdracht (reeds opgebouwde aanspraken versus nog op te bouwen aanspraken) zeer complex. Op voorhand is onduidelijk of een bepaalde keuze gunstig uitpakt of niet. Vanwege deze problematiek en omdat in het convenant duidelijk is omschreven welke pensioenuitvoerder verantwoordelijk is voor het te dragen risico, spreken partijen af om ook in geval van collectieve waardeoverdracht voor de zieke of arbeidsongeschikte deelnemer conform het convenant te handelen. Dit betekent dat er op de overdrachtsdatum geen waardeoverdracht plaatsvindt van zieke (waarop het uitlooprisico nog van toepassing is) en (het arbeidsongeschikte deel van) arbeidsongeschikte deelnemers. De rechten (premiëvrijstelling en arbeidsongeschiktheidspensioen) moeten worden uitgevoerd door de oude pensioenuitvoerder. Deze werkwijze heeft als belangrijk voordeel dat er een eenduidige handelwijze is voor alle situaties betreffende arbeidsongeschiktheid en ziekte.

Het protocol focust op de overdracht van actieve deelnemers en aanspraken. Voor het overige worden arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrijstellingen uitgediend zoals afgesproken in het convenant.

5.2 Deelnemers waarvan het dienstverband niet is beëindigd.

Hieronder wordt nader ingegaan op drie typen deelnemers waarvan het dienstverband niet is beëindigd.

A. Deelnemers met lopende uitkering arbeidsongeschiktheidspensioen

De dekking van het arbeidsongeschiktheidspensioen voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers wordt niet overgedragen. Hieronder wordt verstaan de volledige uitloopdekking. Dit betekent dat de toegekende aanspraken op arbeidsongeschiktheidspensioen na de overdrachtsdatum niet meer wijzigen. Wel kan de arbeidsongeschiktheidsgraad invloed hebben op het uit te keren pensioen. De rechten worden door de oude pensioenuitvoerder uitgevoerd. Dit is in lijn met het [Convenant over dekking van arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling in pensioenregelingen](#).

B. Deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling

De opgebouwde aanspraken en lopende premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers blijven achter bij de oude pensioenuitvoerder. Er is uitloopdekking tot het bij de beëindiging van het contract vastgestelde percentage arbeidsongeschiktheid. De deelnemer wordt voor de restcapaciteit¹³ opgenomen in de regeling bij de nieuwe pensioenuitvoerder. De deelnemer krijgt geen mogelijkheid tot overdracht van zijn premievrijgestelde aanspraken.

C. Zieke werknemers op einddatum van de overeenkomst die op de overdrachtsdatum nog steeds ziek zijn

Van zieke werknemers is onbekend of zij daadwerkelijk in de WIA terechtkomen. De uitloopdekking is bij premievrijmaking en bij einde arbeidsrelatie gelegen bij de oude pensioenuitvoerder. De oude pensioenuitvoerder dient, conform de huidige praktijk (ook als er geen waardeoverdracht plaatsvindt) tot twee jaar na einde deelname via het UWV na te gaan of de persoon daadwerkelijk de WIA instroomt. Partijen spreken af om de waarde van (gewezen) deelnemers die ziek zijn op de einddatum van de overeenkomst (en nog kans hebben op vrijstelling na einde arbeidsrelatie) in eerste instantie niet mee te nemen in de waardeoverdracht. Twee jaar na contracteinde kan de waarde die correspondeert met de restcapaciteit alsnog worden overgedragen.

5.3 Eindafrekening

De eindafrekening vindt plaats twee jaar na de waardeoverdracht. Op dat moment kunnen de volgende deelnemers alsnog worden meegenomen in de collectieve waardeoverdracht¹⁴:

- Zieken die binnen de periode van twee jaar volledig zijn hersteld (en dus niet de WIA ingaan).
- Zieken die binnen de periode van twee jaar gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn geraakt (en voor dat deel in de WIA terecht zijn gekomen) voor het deel van de verzekering dat correspondeert met de restcapaciteit.
- (Gedeeltelijk) arbeidsongeschikten die binnen de periode van twee jaar volledig zijn gerevalideerd.

De eindafrekening mag geen gevolgen hebben voor de reeds overgedragen groep deelnemers. In de waardebepaling moet geborgd worden dat dergelijke effecten niet kunnen optreden. Dit wordt vervolgens opgenomen in de overdrachtsovereenkomst die aan DNB wordt voorgelegd. DNB beoordeelt de collectieve waardeoverdracht, waarbij ook de toekomstige eindafrekening zieken wordt betrokken. Een hernieuwde toets ten tijde van de eindafrekening door DNB is dan niet nodig. Het is

¹³ Voor de definitie van 'restcapaciteit' verwijzen we naar [Convenant over dekking van arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling in pensioenregelingen](#).

¹⁴ Op basis van de al dan niet door de deelnemer tijdens de eindafrekening op voorhand verleende (impliciete) instemming met de waardeoverdracht en het al dan niet voortduren van het dienstverband kan de waardeoverdracht worden uitgevoerd.

zeer van belang dat ook de zieke werknemers vanaf het begin worden meegenomen in de communicatie. Er worden in beginsel geen schadereserves en rechten van arbeidsongeschikten meer overgedragen.

5.4 Protocolafspraken

- I. Partijen spreken af om ten aanzien van zieke of (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers te handelen conform het '[Convenant over dekking van arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling in pensioenregelingen](#)'.
 - Arbeidsongeschiktheidspensioen: lopende uitkeringen van arbeidsongeschiktheidspensioen worden niet overgedragen, maar krijgen volledige uitloopdekking bij de oude pensioenuitvoerder. Dit geldt ook voor verhogingen die voortvloeien uit de arbeidsongeschiktheidsgraad. De nieuwe pensioenuitvoerder verleent geen inloopdekking.
 - Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid: lopende premievrijstellingen en opgebouwde aanspraken van gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemers worden niet overgedragen. Deze blijven achter bij de oude pensioenuitvoerder. Zij krijgen daarbij premievrijstelling tot het bij de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst vastgestelde percentage arbeidsongeschiktheid. Daarboven geldt een inlooprisico voor het gezonde gedeelte bij de nieuwe pensioenuitvoerder.
 - Ziekte op de einddatum van het contract: als een werknemer ziek is op de einddatum van de uitvoeringsovereenkomst of het arbeidscontract, dan verzorgt de oude uitvoerder de uitkering (arbeidsongeschiktheidspensioen of premievrijstelling). De opgebouwde waarde van deze (gewezen) deelnemers wordt in eerste instantie niet overgedragen. Na twee jaar, wanneer het arbeidsongeschiktheidspercentage is vastgesteld, volgt een eindafrekening (zie paragraaf 5.3).

6. Overige punten

6.1 Individuele waardeoverdrachten

A. *Inkomende individuele waardeoverdrachten*

Het kan voorkomen dat er sprake is van een lopende individuele waardeoverdracht wanneer wordt besloten tot collectieve waardeoverdracht. Inkomende individuele waardeoverdrachten waarvan de wettelijke overdrachtsdatum vóór de einddatum van de uitvoeringsovereenkomst ligt, worden afgehandeld bij de oude pensioenuitvoerder en worden vervolgens meegenomen in de collectieve waardeoverdracht. Lopende individuele inkomende waardeoverdrachten waarvan (bijvoorbeeld door een situatie van onderdekking) de uiteindelijke overdrachtsdatum plaatsvindt na de collectieve waardeoverdracht gaan mee naar de nieuwe pensioenuitvoerder (uit hoofde van de collectieve waardeoverdracht).

B. *Uitgaande individuele waardeoverdrachten*

In geval van samenloop van een uitgaande individuele waardeoverdrachten met een uitgaande collectieve waardeoverdracht bepaalt de oude pensioenuitvoerder op grond van alle relevante omstandigheden welke waardeoverdracht (collectief of individueel) prioriteit krijgt. In principe wordt prioriteit gegeven aan de verzoek tot waardeoverdracht waarmee het eerst is ingestemd.

6.2 Echtscheiding en einde partnerrelatie

Hoewel het in praktijk weinig voorkomt, dient, als sprake is van overdracht van bijzonder partnerpensioen, de gewezen partner eveneens goedkeuring te verlenen aan de collectieve waardeoverdracht van het bijzonder partnerpensioen. Er dient steeds een controle plaats te vinden op gewezen partners. In geval van een huwelijk en geregistreerd partnerschap is deze informatie veelal voor handen. In geval van ongehuwd samenwonenden is dit lastig na te gaan. De deelnemer dient te worden gewezen op het feit dat voor een goede uitvoering van de collectieve waardeoverdracht het van belang is dat de deelnemer voldoet aan alle informatieverplichtingen uit het pensioenreglement, zoals het doorgeven van (een beëindiging van) een partnerschap.

Daarnaast is het van belang dat de overdragende pensioenuitvoerder informatie over verevende ouderdomspensioenen doorgeeft aan de ontvangende pensioenuitvoerder. Zie ook paragraaf 4.3.

6.3 Achterblijvers

In het protocol collectieve waardeoverdracht worden geen afspraken vastgelegd over de behandeling van de aanspraken van achterblijvers (degenen die niet hebben ingestemd met de collectieve waardeoverdracht).

Wel is het van belang dat de overdragende pensioenuitvoerder informatie over afkoop of waardeoverdracht van gewezen deelnemers, die niet betrokken zijn in de collectieve waardeoverdracht, goed bewaard. Advies is om hiervoor een langere bewaartermijn te hanteren dan de wettelijk voorgeschreven 7 jaar: tenminste zolang de betrokkene leeft.

6.4 Modelovereenkomst

Er is een modelovereenkomst opgesteld, waarin de protocolafspraken tot uitdrukking komen.